فصلنامه مطالعات کاربردی در علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی
سال نهم، شماره ۳ (پیاپی: ۳۵)، پاییز ۱۴۰۴

رابطه خلاقیت هیجانی و انعطاف پذیری شناختی با تعهد زناشویی زنان متاهل

فاطمه امیری [۱]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۴/۰۵/۱۰
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۶/۲۵
کد مقاله: ۵۹۶۶۳

چکـیده

ازدواج معمولاً اصلی‌ترین و مهمترین زمینه‌ای است که کارکرد و اثر صمیمیت و روابط اجتماعی رشد یافته در آن نمود پیدا می‌کند و تعهد زناشویی برجسته‌ترین عاملی است که میتواند پایبندی به ازدواج را تضمین کند. هدف پژوهش حاضر بررسی رابطه خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی زنان مراجعه کننده به خانه های سلامت شهر تهران بود. این پژوهش یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری آن شامل کلیه زنان مراجعه کننده به خانه‌های سلامت منطقه ۵ شهر تهران در سال ۱۴۰۲، ۹۴ بودند. حجم نمونه شامل ۱۲۷ نفر بود که با روش نمونه گیری غیرتصادفی (داوطلبانه) انتخاب شدند. برای اندازه‌گیری متغیرهای مورد مطالعه از سه پرسشنامه خلاقیت هیجانی آوریل و توماس نولز(۱۹۹۱)، انعطاف‌پذیری شناختی دنیس و وندروال(۲۰۱۰) و تعهد زناشویی آدامز و جونز(۱۹۹۷) استفاده شد. داده ها به وسیله روشهای آماری همبستگی، تحلیل رگرسیون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و نتایج به دست آمده نشان داد که بین خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی زنان مراجعه کننده به خانه‌های سلامت شهر تهران رابطه معنادار مثبت و مستقیم وجود دارد($P =0/05$). براساس یافته های حاضر می توان گفت خلاقیت هیجانی و انعطاف پذیری شناختی بر میزان تعهد زناشویی زنان تأثیر می گذارد که موجب افزایش یا کاهش تعهدات زناشویی آن ها می شود.

واژگـان کلـیدی: خلاقیت هیجانی، انعطاف پذیری شناختی، تعهد زناشویی

۱- کارشناس ارشد رشتع مشاوره گرایش خانواده ، دانشگاه آزاد اسلامی تهران مرکز، تهران، ایران
fatemeamiri9280@gmail.com

۱- مقدمه

ازدواج معمولاً اصلی‌ترین و مهم‌ترین زمینه‌ای است که کارکرد و اثر صمیمیت و روابط اجتماعی رشد یافته در آن نمود پیدا می‌کند و تعهد زناشویی[1] برجسته‌ترین عاملی است که می‌تواند پایبندی به ازدواج را تضمین کند(محمودپور و همکاران، ۱۳۹۷). در میان ابعاد گوناگون ازدواج، تعهد زناشویی قوی ترین و پایدارترین عامل پیش بین کیفیت و ثبات رابطه زناشویی شناخته می-شود(حسین زاده، منیرپور، ضرغام حاجبی، ۱۴۰۰). تعهدزناشویی به دلیل آنکه با ارتباط بهتر، شادتر بودن و رفتار سازنده‌تر در طی مشکلات در ارتباط است، یک مفهوم بسیار مهم در روابط زناشویی به شمار آورده می‌شود(هادی، ۱۳۹۵). تعهد زناشویی به این معناست که زن و شوهر تا چه حد برای روابط زناشویی و زندگی مشترک خود ارزش قائل هستند و تا چه اندازه انگیزه برای حفظ و تداوم پیوندشان دارند(محمودی، ۱۳۹۸). تعهد زناشویی به معنی میل و تمایل همسر به فدا کردن نیازها و خواسته‌های شخصی است. آدامز و جونز[2] (۱۹۹۷) بر این باورند که تعهد زناشویی را می‌توان در سه بعد نسبتاً گسترده‌ای توصیف کرد که میزان گرایش همسران به حفظ ازدواج به عنوان محور اساسی این ابعاد شناخته می‌شود. تعهد زناشویی می‌تواند به دلیل ارادت به همسر و رضایت از آنها (تعهد به همسر یا تعهد شخصی)، باور به حرمت ازدواج به عنوان یک نهاد مقدس(تعهد به ازدواج یا تعهد اخلاقی) و یا اجتناب از مجازات مالی و اجتماعی ناشی از جدایی یا طلاق (احساس گیر افتادن یا تعهد ساختاری) باشد. مطالعات در زمینه تعهد زناشویی مطرح کردند که ابراز عشق بیشتر و رضایت زناشویی با سطوح بالای تعهد زناشویی همراه است و سطوح پایین آن با دلزدگی زناشویی رابطه دارد .نتایج پژوهشی گویای این مطلب است که تعهد زناشویی و بنیان های اخلاقی با رضایت زناشویی رابطه معناداری دارد یعنی سطوح بالاتر تعهد پیش‌بینی کننده سطح بالاتر رضایت زناشویی می‌باشد(علیزاده فرد و رزاقی، ۱۴۰۰). یکی از مهمترین پیش بینی کننده‌های تعهد زناشویی، انعطاف‌پذیری شناختی می‌تواند باشد. که نقش این متغییر در مسائل زناشویی از اهمیت بالایی برخوردار است. انعطاف‌پذیری روان‌شناختی به عنوان توانایی برای رهایی از محتوای تجارب درونی (افکار، احساسات، خاطرات، احساسات بدنی)، پذیرش تجربه‌ای درونی همانگونه که هست، ماندن در ارتباط با زمان حال، حس متعالی از خود، انجام عمل مطابق با ارزش های شخص، ایجاد الگوهای عمل متعهد در راستای آن اهداف تعریف شده است (سعیدی فرد، ۱۳۹۸). هدف از انعطاف‌پذیری روان‌شناختی این است که به فرد این فرصت را می‌دهد تا با شرایط و موقعیت جاری خود مواجه شود و آن را ارزیابی کند و از طریق چنین فعالیت‌هایی، فرد مطمئن می‌شود که به طور اثربخشی در آن موقعیت و شرایط عمل می‌کند. افراد دارای مهارت انعطاف‌پذیری توانایی تغییر سازگارانه عکس العمل‌های رفتاری خود را در مقابل تغییرات محرک و محیط دارند. افراد با این توانمندی انعطاف پذیری شناختی اطمینان بیشتری به توانایشان در ارتباط مؤثر، بهویژه در موقعیت‌های جدید دارند. انعطاف‌پذیری شناختی فکر و اعمال افراد را در بازخورد به دیگران و محیط افراد متعادل کرده و بر قدرت سازگاری و بهزیستی می افزاید(سلمانی، ۱۴۰۰). گزارش ها نشانگر آن است که افراد با تفکر انعطاف‌پذیر، از توجیهات جایگزین استفاده می کنند، به صورت مثبت چارچوب فکری خود را بازسازی کرده و موقعیت های چالش انگیز یا رویدادهای استرس‌زا را می‌پذیرند. بنابراین انعطاف پذیری می‌تواند با واسطه گری بین تنش های بیرونی و تعارض‌های زناشویی نقش ضربه گیر داشته باشد. یافته های پژوهشی نیز نشان می دهند که انعطاف پذیری شناختی با صمیمیت زناشویی(آقایی و موسوی،۱۳۹۹) و رضایت زناشویی(صداقت‌خواه و بهزادی‌پور، ۱۳۹۶) در زوجین ارتباط دارد. فراتحلیل انجام شده در زمینه انعطاف‌ناپذیری روانشناختی با سطوح پایین تر ، بیان گر عدم رضایت زوجین ، رضایت جنسی پایین، تعارض‌های منفی بالا و پرخاشگری جسمانی است(داک و راگی[3]، ۲۰۲۰).

یکی دیگر از متغیرهایی که می تواند با تعهد زناشویی رابطه داشته باشد نقش هیجان ها و خلاقیت هیجانی می باشد. هیجان‌ها غالباً به عنوان فرایندهای غیر شناختی طبقه بندی شده اند و خلاقیت هیجانی در زمره فرایندهای عالی تفکر قرارگرفته است(آوریل[4]، ۱۹۹۹). به نظر می رسد خلاقیت هیجانی به عنوان فرایند عالی ذهن که حاصل تفکر است می تواند بر مدیریت هیجان‌ها نقش داشته باشد(باقری موسوی، کدیور و حبیب زاده، ۱۴۰۱). برای اینکه پاسخ‌های هیجانی جدید رفتاری خلاقانه ارزیابی شوند باید سه ملاک: اثربخشی؛ اصالت و بداعت را داشته باشند(آوریل، ۲۰۰۷). از نظر آوریل (۱۹۹۹) پاسخ‌های هیجانی خلاق درجه ها و انواعی دارند؛ در پایین‌ترین سطح، خلاقیت هیجانی کاربرد مؤثر هیجان‌های موجود را که در فرهنگ متداول و مورد پذیرش است شامل می‌شود .در سطح پیچیده‌تر این پاسخ‌ها مشتمل بر تعدیل و تغیر هیجان استاندارد است .بنابراین خلاقیت نیاز به آماده‌سازی و پرورش دارد(ثابت، ۱۳۹۴). از سویی دیگر نتایج پژوهش‌ها نشان داده هیجانهای مثبت خلاقیت را تسهیل می-کند. دروس، مارینا، کازبلت، آرون، هیوس، رابرت آر (۲۰۱۴) نیز دریافتند که افراد با خلاقیت بالا دارای هیجان‌های مثبت هستند و

1 Marital commitment

2 Adam and Jones

3 Daks J, Rogge

4 Averill

از کلمات مثبت استفاده می‌کنند. ازنظر ملانی[1] و همکاران (۲۰۲۰) محیط از سه طریق می‌تواند موجب خلاقیت شود: الف) کمک به تحریک و ایجاد ایده‌های خلاقانه؛ ب) حمایت از ایده‌های خلاقانه؛ ج) مبنایی برای ارزشگذاری و توسعه ایده‌های خلاقانه. باوجوداین همیشه محیط خلاقیت را پشتیبانی نمی‌کند، فرد باید آمادگی رویارویی با چالش‌ها را برای بروز عقاید خلاقانه‌اش داشته باشد.

با توجه به مطالب بالا مساله ای که برای پژوهشگر پیش آمده این است که از آنجایی که هیجانات و آگاهی از هیجانات در زندگی زناشویی از اهمیت بالایی برخوردار است به نظر می‌رسد در این راستا خلاقیت هیجانی می تواند با کارآمدی زناشویی ارتباط داشته باشد. همچنین انعطاف‌پذیری شناختی می تواند از بروز مشکلات زناشویی جلوگیری کند و تعهد زناشویی از مسائل مهم در خانواده بویژه زوجین می باشد بنابراین شناسایی عوامل مرتبط با آن می تواند زندگی زناشویی را پربارتر بکند. از این رو پژوهشگر در صدد پاسخگویی به این سوال است که آیا بین خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی با تعهدزناشویی در زنان متاهل رابطه وجود دارد؟

۲-ضرورت و اهمیت پژوهش

با توجه به این که مطالعات در مورد تعهد نشان می‌دهد این امر باعث حفظ و بقای رابطه زناشویی می‌شود(صادق پور کلویر، ۱۴۰۰)، که ثمره آن می تواند به بهبود کارایی خانواده منجر شود، و بهتر است زوجین به این امر آگاه شوند. تعهد زناشویی نیاز به یک سری فنون و مهارت دارد و با علم به اینکه خلاقیت هیجانی که با غنای زندگی ارتباط مستقیم دارد و بهره مندی از انعطاف پذیری شناختی در بهبود روابط زناشویی موثر است همچنین هر دو عنصر در گذراندن رضایت بخش دوره های زندگی و داشتن روابط سالم و موفق تاثیر بسزایی دارند، علاوه بر این با توجه به نقش کلیدی تعهد زناشویی در زندگی مشترک و تاثیر آن بر خانواده و نهایتا جامعه ممکن است این دو مولفه جزو مهارت های لازم برای تعهد زناشویی باشد . این پژوهش درصدد یافتن رابطه این سه عامل مهم در زندگی زوجین می باشد. همچنین از ضروریات مهم این است که پژوهشی که بطور همزمان این سه متغییر را مورد بررسی قرار دهند یافت نشده است ، همچنین با توجه به این که زنان بیش از نیمی از جمعیت کشورمان را تشکیل می دهند پژوهش حاضر در صدد بررسی رابطه بین خلاقیت هیجانی و انعطاف پذیری شناختی با تعهد زناشویی در زنان متاهل می‌باشد.

۳-روش پژوهش

به منظور بررسی داده‌ها و تجزیه و تحلیل نتایج این پژوهش از روشهای آماری توصیفی همچون نما، میانه، میانگین، انحراف استاندارد، استفاده می‌شود. همچنین در آمار استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیری برای بررسی رابطه بین متغیرها استفاده شد. جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه زنان ۲۵ تا ۶۵ سال مراجعه کننده به خانه‌های سلامت منطقه ۵ شهر تهران که در برنامه های آموزش مهارت های زندگی شرکت می‌کردند، در سال ۱۴۰۲ بود.تعداد شرکت کننده گان در این برنامه ۲۰۰ نفر هستند که بر اساس جدول مورگان ۱۲۷ نفر به عنوان نمونه آماری این پژوهش به صورت در دسترس شرکت کرده اند .

۴-ابزار اندازه گیری

۴-۱- پرسشنامه خلاقیت هیجانی

پرسشنامه خلاقیت هیجانی، توسط آوریل و توماس نولز(۱۹۹۱) طراحی شده است. این پرسشنامه به منظور اندازه‌گیری خلاقیت هیجانی در سه بعد آمادگی هیجانی، توانایی واکنش نشان دادن، کارآیی و اصالت تهیه شده و شامل ۳۰ گویه می‌باشد که ۷ گویه آمادگی هیجانی، ۱۴ گویه توانایی واکنش نشان دادن و ۹ گویه کارایی و اصالت را می‌سنجد. در مقابل هر گویه، طیف پنج گزینه‌ای از خیلی کم تا خیلی زیاد قرار دارد به ترتیب به گزینه خیلی کم نمره یک و به گزینه خیلی زیاد نمره ۵ اختصاص می‌یابد. البته سؤالات ۱۱، ۲۰ و ۲۹ به‌طور معکوس نمره گذاری می‌شوند، حداقل و حداکثر نمره و نقطه برش در بعد آمادگی هیجانی به ترتیب ۷، ۳۵ و ۲۱ در بعد توانایی واکنش نشان دادن ۱۴، ۷۰ و ۴۲ و در بعد کارآیی و اصالت ۹، ۴۵ و ۲۷ بوده است. نمره پایین‌تر نشان‌دهنده خلاقیت هیجانی کم و نمره بالاتر خلاقیت هیجانی زیاد می‌باشد. آوریل با روش آلفای کرونباخ پایایی نمره کل خلاقیت هیجانی را ۰/۹۱ و پایایی ابعاد آمادگی هیجانی، توانایی واکنش نشان دادن، کارآیی و اصالت را به ترتیب ۸۰/.، ۸۹/. و ۸۵/. به‌دست آورد. در ایران اعتبارسنجی این پرسشنامه توسط قدیری و همکاران(۱۳۸۷)، انجام شده است و با استفاده از تحلیل

1 Melanie

عامل تأییدی ساختار سه عاملی این پرسشنامه را تایید کردند(۲۲). پایایی ابزار در پژوهش اکبر عجم و همکاران (۱۳۹۵) با استفاده از آلفای کرونباخ برای نمره کل خلاقیت هیجانی ۸۹/. و برای ابعاد آمادگی هیجانی، توانایی واکنش نشان دادن، کارآیی و اصالت به ترتیب ۷۸/.، ۸۸/. و ۸۶/. حاصل شد.

۴-۲-پرسشنامه انعطاف پذیری شناختی

این پرسشنامه که توسط دنیس و وندروال (۲۰۱۰) ساخته شده است، یک ابزار خودگزارشی کوتاه است که شامل بیست سؤال می‌باشد و برای سنجش نوعی از انعطاف‌پذیری شناختی که در موفقیت فرد برای چالش و جایگزینی افکار ناکارآمد با افکار کارآمدتر لازم است، به کار می‌رود. شیوه‌ی نمره‌گذاری آن بر اساس یک مقیاس ۷ درجه‌ای لیکرتی می‌باشد و تلاش دارد تا سه جنبه از انعطاف‌پذیری شناختی را بسنجد: الف) میل به درک موقعیت‌های سخت به عنوان موقعیت‌های قابل کنترل (ادراک کنترل پذیری)، ب) توانایی درک چندین توجیه جایگزین برای رویدادهای زندگی و رفتار انسانها (ادراک توجیه رفتار)، ج) توانایی ایجاد چندین راه-حل جایگزین برای موقعیت‌های سخت (ادراک گزینه‌های مختلف). این پرسشنامه در کار بالینی و غیربالینی و برای ارزیابی میزان پیشرفت فرد در ایجاد تفکر انعطاف پذیر در درمان شناختی- رفتاری به کار می‌رود. دنیس و وندر وال (۲۰۱۰)، در پژوهشی نشان دادند که پرسشنامه‌ی حاضر از ساختار عاملی، روایی همگرا و روایی همزمان مناسبی برخوردار می‌باشد. روایی همزمان این پرسشنامه با پرسشنامه‌ی افسردگی بک، برابر با ۳۹/. و روایی همگرای آن با مقیاس انعطاف‌پذیری شناختی مارتین و رابین ۷۵/. بود. این پژوهشگران پایایی پرسشنامه‌ی حاضر را به روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس، ادراک کنترل پذیری و ادراک گزینه-های مختلف به ترتیب ۹۱/. ،۸۴/. و ۹۱ ،/و با روش بازآزمایی به ترتیب ۸۱/. ،۷۷/. و ۷۵/. به دست آوردند. در پژوهش شاره به نقل از تقی زاده و فرمانی (۱۳۹۲)، ضریب پایایی بازآزمایی کل مقیاس را ۷۱/. و خرده مقیاسهای ادراک کنترل‌پذیری، ادراک گزینه‌های مختلف و ادراک توجیه رفتار را به ترتیب ۵۵/. ،۷۲/.، و ۵۷/. گزارش کرده اند. این پژوهشگران ضرایب آلفای کرونباخ کل مقیاس را ۹۰/.و برای خرده مقیاسها به ترتیب ۸۷/. ،۸۹/. ،و ۵۵/. گزارش نموده‌اند. همچنین این ابزار از روایی عاملی، همگرا و همزمان مطلوبی در ایران برخوردار است.

۴-۳-پرسشنامه تعهد زناشویی

این پرسشنامه در سال ۱۹۹۷ توسط آدامز و جونز برای سنجش تعهد زوجین نسبت به همسر و ازدواجشان ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۴۴ پرسش است که در یک مقیاس پنج درجه‌ای ۱(کاملا مخالفم) تا ۵(کاملا موافقم) سه بعد تعهد زناشویی شامل تعهد به همسر، تعهد به ازدواج و تعهد ساختاری یا احساس گیر افتادن را می‌سنجد. دامنه کلی نمره افراد بین ۱ تا ۲۲۰ است که نمره بالاتر در این پرسشنامه بالا بودن تعهد کلی زوجین را نشان می‌دهد. آدامز و جونز (۱۹۹۷)پایایی هر یک از مقیاس‌های تعهد به همسر، تعهد به ازدواج و تعهد ساختاری را به ترتیب ۰/۹۱ ،۰/۸۹ و ۰/۸۶ گزارش می‌کنند. عباسی مولید، بهرامی و قمرانی (۱۳۸۸) با بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این ابزار روایی محتوایی آن را با استفاده از ضریب کاپا ۰/۹۰ گزارش می‌کنند. همچنین ضریب همبستگی زیر مقیاس‌ها با کل آزمون نیز در دامنه‌ی ۰/۶۶ تا ۰/۸۱ بوده است که نشانگر تائید روایی سازه است. ضرایب آلفای آزمون برای خرده مقیاس‌های تعهد به همسر، تعهد به ازدواج و تعهد ساختاری نیز به ترتیب ۰/۸۱ ،۰/۸۳ و ۰/۷۹ ذکر شده که نشانگر پایایی مناسب ابزار است.

۵-مبانی نظری و مفاهیم پایه

۵-۱-مفهوم تعهد زناشویی

تعهد به روش های مختلف توسط محققان در حوزه‌های مختلف مفهوم سازی شده است. به طور کلی، می توان آن را به عنوان پیوندی الزام‌آور بین یک فرد و یک موجود اجتماعی دیگر، خواه یک گروه یا سازمان، یک رابطه تجاری، یا یک رابطه صمیمانه تعریف می‌کنند . یکی از ابعاد تعهد، تعهد در روابط زناشویی است. تعهد در روابط روابط زناشویی مفهوم ویژه‌ای دارد و تاکنون تعاریف زیادی برای آن ارائه شده است. قدیمی‌ترین آنها مربوط به دین و اسپانیر[1] (۱۹۷۴) است که تعهد زناشویی را تمایل پایدار زوجین برای حفظ و تداوم ازدواج تعریف کرده‌اند. از نظر آماتور[2] (۲۰۰۴) تعهد زناشویی به این معنی است که زوجین تا چه حد برای روابط زناشویی خود ارزش قائل هستند و چه قدر برای حفظ و تداوم ازدواج خود انگیزه دارند. تعهد معنایش این است که فرد همسرش را دوست دارد، یعنی به او وفادار است و از همسر دیگری به هر شکل و شمایل که باشد اجتناب می‌کند

1- Dean & Spanier

2- Amato

(اسکانزونی و ارنت[1]، ۲۰۱۳). تعهد یک چهارچوب ارجاعی از ارزشها و باورهاست که ممکن است خود ساخته یا تجویز شده از جانب دیگران باشد. تعهد در ازدواج عبارت است از: چگونگی درک زن و شوهر از نوع رابطه در گذشته و طول مدت رابطه، انتخاب رفتارهای ادامه‌ی زندگی مشترک، درجه و وسعت یک رابطه‌ی خوب و علاقه به ماندن در این رابطه به مدت طولانی، گرفتن تشویق به خاطر ماندن در رابطه توسط زوجین. (غیاث آبادی فراهانی ، جعفری هرندی، ۱۳۹۹)

۵-۲-انواع تعهد زناشویی

تعهد زناشویی به دو نوع تعهد نسبت به همسر و تعهد نهادی تقسیم می‌شود. تعهد نسبت به همسر باعث می‌شود که فرد در ازدواج خود، سطح بالایی از عشق و رضایت را حفظ نماید، در حالیکه تعهد نهادی بیانگر این است که فرد علیرغم بی‌علاقگی به همسر وانمود می‌کند که همسرش را دوست دارد و صرفا به دلایل دیگری به ازدواج خود متعهد است (کایزر[2]، ۱۹۹۳؛ نقل از هادی، ۱۳۹۵). بدون تعهد هر رابطه‌ای سطحی و بدون سمت و سو خواهد بود. هر آشنایی معطوف به ازدواج اگر پس از مدتی به تعهد خاصی نرسد، یک آشنایی ناکام خواهد بود. تعهد قدرتمندترین و سازگارترین پیشگوی رضایت رابطه، بویژه برای طولانی‌ترین روابط است . مک دونالد[3] (۱۹۸۱) معتقد است که تعهد نسبت به ازدواج شامل تعهد زناشویی و تعهد بین فردی می‌شود. تعهد زناشویی به عنوان این که فرد خواهان ازدواج با فردی خاص و تعهد در برابر او است تعریف می‌شود و اغلب به عنوان نوع خاصی از تعهد قلمداد می‌گردد و شامل پیچیدگی‌های قانونی، اجتماعی و بین فردی است.(فرهنگ:۱۳۹۶)

۵-۳-نظریه‌های مرتبط با تعهد زناشویی

۵-۳-۱-دیدگاه رسبالت[4]

مدل سرمایه‌گذاری برای اولین بار توسط رسبالت در سال ۱۹۸۰مطرح شد. این مدل بر فرایند تعهد زناشویی به اندازه شرایط زوال رابطه تمرکز دارد. طرفداران این الگو اعتقاد دارند که تعهد عامل پیش‌بینی کننده مهمی در عهد شکنی است. تعهد میزان وسوسه شدن برای عهدشکنی را کاهش می‌دهد و منابعی برای قادر ساختن افراد برای تغییر تمرکزشان از پیامدهای لذت‌خواهی بلند مدت را فراهم می‌کند. بنابراین افراد دارای تعهد بالا، احتمالا بیشتر از عهدشکنی زناشویی اجتناب می‌کنند، در حالی که افراد باسطوح تعهد پایین‌تر ممکن است بیشتر درگیر رروابط خارج از حیطه زناشویی شوند. مطابق با مدل سرمایه‌گذاری رسبالت، تعهد در زندگی زناشویی از رضایتمندی زناشویی، کیفیت جایگزین‌ها و سرمایه‌گذاری‌ها متاثر می‌شود.(قاسمی، ۱۳۹۶)

الف: رضایتمندی زناشویی: رضایتمندی نوعی ارزشیابی ذهنی از پاداش‌ها و تنبیه‌های نسبی است که فرد در یک رابطه تجربه می‌کند. آنها تصریح می‌کنند که تعهد بوسیله میزان رضایتمندی ایجاد شده در رابطه تقویت می‌شود. برای اینکه افراد سطح رضایتمندی خود را تعیین کنند هزینه‌ها و پاداش‌های روابطشان را برآورد می‌نمایند. مزایا و پاداش‌های بالقوه با انتظارات فرد در مورد رابطه مقایسه می‌شود. این استانداردهای شخصی به عنوان معیار سنجش شناخته می‌شود. این سطح رضایتمندی عملکردی از سنجش سطح و نتایج رابطه کنونی است: زمانی که نتیجه به دست آمده بیشتر از سطح معیار باشد، فرد از رابطه اش خشنود است، اما زمانی که نتایج به دست آمده پایین‌تر از استانداردهای درونی باشند، عدم رضایتمندی اتفاق می‌افتد.(قدسی: ۱۳۹۴)

ب: کیفیت جایگزین‌ها: دومین عامل موثر بر تعهد، خصوصیات جایگزین‌ها است که به ارزیابی ذهنی فرد از پاداش‌ها و هزینه‌هایی اشاره دارد که فرد جدا از رابطه کنونی بدست می‌آورد، مانند گذراندن وقت با دوستان و خانواده یا گذراندن وقت در خلوت و تنهایی. اساسا، خصوصیت جایگزین‌ها با احساس شادمانی بالقوه خارج از رابطه زناشویی رابطه دارد. متعاقبا، داشتن جایگزین‌های جذاب نیروی بالقوه برای کاهش تعهد زناشویی است.

ج: سرمایه‌گذاری‌ها: شکل سوم تعهد، دربردارنده سرمایه‌گذاری ارتباطی است. سرمایه‌گذاری‌ها منابع بدست آمده ملموس یا واقعی هستند که احتمال زوال رابطه را به شدت کاهش می‌دهد. نمونه‌هایی از سرمایه‌گذاری‌های ارتباطی شامل وقت گذاشته شده، دلبستگی عاطفی، دوستان دو طرفه و مالکیت‌های مادی است. بر طبق مدل سرمایه‌گذاری همه این سرمایه‌های با ارزش در نیرومند کردن تعهد سهیم هستند.

۵-۳-۲-دیدگاه آدامز و جونز

1 - Scanzoni, & Arnett

2- Kayser

3- McDonald

4- Investment Model of Rusbuit

آدامز و جونز[1] (۱۹۹۷) ساختار سه عاملی تعهد را مطرح کردند و نشان دادند که درک و تجربه همسران از تعهد در حوزه‌های تمایل به ماندن در ازدواج، احساس تعهد اخلاقی به ماندن در ازدواج، و احساس در دام ازدواج افتادن، قرار می‌گیرد. این مفهوم سازی به شدت شبیه چارچوب تعهد ارائه شده توسط جانسون (۱۹۷۳، ۱۹۹۱) است، که پیشنهاد کرد که همسران به این دلیل که می خواهند (تعهد شخصی)، به این دلیل که باید (تعهد اخلاقی)، یا به این دلیل که مجبور هستند (تعهد ساختاری) متاهل می‌مانند. چارچوب تعهد ریشه در پدیدارشناسی یا "تصمیم به تداوم در یک رابطه دارد.(محمدی، ۱۳۹۴)

آدامز و جونز (۱۹۹۷) به بررسی کلی تعهد زناشویی پرداختند و در این مسیر سه بعد را مشخص کردند: عنصر جاذبه، بعد بازدارنده و جنبه‌ی اخلاقی. آنها برای یافتن مدارک بیشتر در زمینه‌ی اعتبار و کاربرد مفهومی ساختار سه عاملی تعهد به مفهوم آفرینی جنبه‌ی اخلاقی تعهد زناشویی به عنوان نوعی تعهد ساختاری و تعهد در قبال ازدواج به عنوان اصلی مقدس که شایسته‌ی توجه و حمایت است، پرداختند. (معنوی پور، ۱۳۸۹) آنها همچنین متوجه شدند که معیارهای تعهد بسته به مرجع یا هدف تعهد دستخوش تغییر می‌شود. آدامز و جونز (۱۹۹۹، ۱۹۹۷) مفاهیمی از قبیل: عشق، رضایت، فداکاری و سرسپردگی را به عنوان مولفه‌های تعهد ارائه کردند(به نقل از غلام محمدی، ۱۳۹۸).

۵-۳-۳-دیدگاه آریاگا و اگینو[2]

تحقیقات آریاگا و اگینو (۲۰۰۱) از لحاظ دلایل پایداری و دوام ارتباط و توجه به این مساله که تعهد به عنوان حالتی روانی و فراتر از دلایل محکم برای حفظ ارتباط در نظر گرفته می‌شود انواع تعهد را از هم متمایز کردند. آنها با توجه به الگوی سرمایه‌گذاری روزبلت و بانک[3] (۱۹۹۳) به بررسی عناصر عاطفی (وابستگی روانی)، شناختی (سازگاری طولانی مدت) و انگیزشی (تصمیم مبتنی بر پایداری) پرداختند. پژوهش آنها نشان داد که عنصر شناخت و ادراک به طور خاص برجسته است. اگر چه احساس وابستگی به یک شریک زندگی خاص و انگیزه برای ادامه‌ی ارتباط اهمیت دارد. برجسته‌ترین ویژگی افراد مصر برای ادامه ارتباط کشش طولانی مدت آنها به سمت ارتباط است. آنان معتقدند بعد از شیدای اوایل ازدواج و پس از آنکه شور روزهای نخست فروکش می‌کند، توجه به رفاه و خوشبختی همسر، مهمترین نیروی پیوند دهنده روابط زن و شوهر می‌شود. این احساسات کم و بیش با زندگی مشترک و نقش بعدی مراقبت از فرزندان منطبق هستند. زن و شوهر در هر شرایطی در بیماری و سلامت، در قبال آسایش، ناراحتی، ثروت وفقر یکدیگر مسئولند، مسئولیت یعنی شان و معیار تعهد معیاری فراهم می‌آورد تا زن و شوهر خود یکدیگر را با آن بسنجند. گر چه بعضی از زوج‌ها در آغاز زندگی مشترک خود را نسبت به رابطه زناشویی متعهد می‌دانند، اما ممکن است میزان تعهد آنها آنقدر نباشد که در برابر طوفان‌های ناگزیر و ناشی از ناملایمات زندگی مقاومت کنند(به نقل از خرم آبادی، ۱۳۹۷).

۵-۳-۴-دیدگاه استرچمن و گابلر[4]

استرچمن و گابل (۲۰۰۶) بر این باورند که تعهد یک هدف است. هدف عبارت است از «نمود درونی حالت‌های مطلوب که در آن حالت‌ها به طور گسترده به عنوان نتایج، رویدادها یا فرآیندها تعبیر می‌شوند». رفتارهایی که فرد برای دستیابی به حالت های مطلوب از آن استفاده می کند، ممکن است به عنوان نیت نامیده شود. در دیدگاه های قبلی تعهد به ماهیت انگیزشی و هدفمند تعهد اشاره کرده اند. برای مثال، تعهد به عنوان فرآیندی توصیف شده است که به فرد انرژی می‌دهد تا هدفی را در مواجهه با ناملایمات دنبال کند و قصد شخصی قوی برای ادامه یک رابطه –حتی در حوزه سازمانی را نشان می‌دهد. با اینحال مفهوم تعهد از حالت روانشناختی (یعنی احساسات یا باورهای مربوط به سازمان) به حالتی که شامل احساسات میل، نیاز و تعهد می‌شود، حرکت کرده است. به عنوان مثال، مایر و همکاران (۱۹۹۰) تعهد عاطفی را به عنوان "میل به حفظ عضویت در یک سازمان تعریف کرد. دو نوع تعهد را در روابط زناشویی شناسایی و پیشنهاد کردند: تعهد گرایشی[5] (نزدیکی) و تعهد اجتناب[6] (دوری). تعهد گرایش بیانگر علاقه و تمایل فرد به حفظ و تداوم رابطه زناشویی است، در حالی که تعهد اجتناب به تمایل فرد برای اجتناب از فسخ رابطه مشترک اشاره دارد. به عبارت ساده تر، تعهد گرایش به امتیازات و پاداش‌های رابطه زناشویی در حال حاضر و آینده مربوط است. ولی تعهد اجتناب شامل پیامدهای منفی طلاق و هزینه‌ها و تبعات بعدی ترک رابطه زناشویی زوجین می‌شود. به طور خاص، تعهد گرایشی با تمایل به انگیزه ها و پاداش های روابط آینده همراه است. و تعهد اجتناب تمایل به اجتناب از پیامدهای منفی یا هزینه های انحلال رابطه است (کریمیان، ۱۳۹۶).

1- Adams & Jone
2- Arriaga & Agnew
3- Rusbult & Buunk
4- Strachman & Ghabel
5 - Approach commitment
6 - avoidance commitment

۶-یافته ها

در پژوهش حاضر برای تحلیل داده های گردآوری شده از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. هدف آمار استنباطی عبارت است از نتیجه‌گیری پیرامون ویژگیهای جامعه‌ای که نمونه مورد مطالعه از آن استخراج شده است. در این پژوهش ابتدا تجزیه و تحلیل تو صیفی یافته‌ها و سپس تجزیه و تحلیل استنباطی یافته‌ها (بررسی فرضیه‌های پژوهشی) در بخش توصیفی داده-ها از میانگین و انحراف معیار و ... و در بخش استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون، رگرسیون استفاده شده است.

۶-۱- آمار توصیفی

جدول۱-توزیع فراوانی سن نمونه‌های مورد پژوهش

شاخص	فراوانی	درصد
کمتر از ۲۵ سال	۲۰	۱۵,۷۴
۲۶ تا ۳۵ سال	۳۱	۲۴,۴۰
۴۵-۳۶	۴۶	۳۶,۲۲
۵۵-۴۶	۱۴	۱۱,۰۲
۶۵-۵۶	۱۶	۱۲,۵۹
کل	۱۲۷	۱۰۰

همانطور که جدول فوق نشان می‌دهد ۲۰نفر (۱۵,۷۴ درصد) از شرکت کنندگان کمتر از ۲۵ سال، ۳۱نفر (۲۴,۴۰ درصد) از شرکت کنندگان ۲۶ تا ۳۵ سال، ۴۶ نفر (۳۶,۲۲ درصد) از شرکت کنندگان ۳۶-۴۵ سال، ۱۴ نفر (۱۱,۰۲ درصد) از شرکت کنندگان دارای ۴۶-۵۵ سال، ۱۶ نفر (۱۲,۵۹ درصد) از شرکت کنندگان دارای ۵۶-۶۵ سال داشتند.

جدول۲-توزیع فراوانی مقطع تحصیلی نمونه های مورد پژوهش

شاخص / گروه	فراوانی	درصد
زیردیپلم	۱۵	۱۱,۸۱
دیپلم	۲۹	۲۲,۸۳
کاردانی	۳۳	۲۵,۹۸
کارشناسی	۳۹	۳۰,۷۰
کارشناسی ارشد	۱۱	۸,۶۶
کل	۱۲۷	۱۰۰

همانطور که جدول فوق نشان می‌دهد ۱۵ نفر (۱۱,۸۱ درصد) از شرکت کنندگان دارای مدرک زیردیپلم، ۲۹نفر (۲۲,۸۳ درصد) از شرکت کنندگان دارای مدرک دیپلم، ۳۳ نفر (۲۵,۹۸ درصد) از شرکت کنندگان دارای مدرک کاردانی، ۳۹ نفر (۳۰,۷۰ درصد) از شرکت کنندگان دارای مدرک کارشناسی، ۱۱ نفر (۸,۶۶ درصد) از شرکت کنندگان دارای مدرک کارشناسی ارشد داشتند.

جدول۳-توزیع فراوانی مدت زمان ازدواج نمونه های مورد پژوهش

شاخص / گروه	فراوانی	درصد
۱-۵ سال	۲۷	۲۱,۲۵
۶-۱۰	۳۲	۲۵,۱۹
۱۱-۱۵	۳۴	۲۶,۷۷
۱۶-۲۰	۱۸	۱۴,۱۷
بیشتر از ۲۰سال	۱۶	۱۲,۵۹
کل	۱۲۷	۱۰۰

همانطور که جدول فوق نشان می‌دهد ۲۷ نفر (۲۱,۲۵ درصد) از شرکت کنندگان مدت زمان ازدواج ۱-۵ سال، ۳۲ نفر (۲۵,۱۹ درصد) از شرکت کنندگان مدت زمان ازدواج ۶-۱۰ سال، ۳۴ نفر (۲۶,۷۷ درصد) از شرکت کنندگان مدت زمان ازدواج ۱۱-۱۵ سال، ۱۸ نفر (۱۴,۱۷ درصد) از شرکت کنندگان مدت زمان ازدواج ۱۶-۲۰ سال، ۱۶ نفر (۱۲,۵۹ درصد) از شرکت کنندگان مدت زمان ازدواج بیشتر از ۲۰ سال داشتند.

جدول۴-توزیع فراوانی تعداد فرزند در نمونه های مورد پژوهش

شاخص / گروه	فراوانی	درصد
بدون فرزند	۳۴	۲۶,۷۷
۱-۲	۵۷	۴۴,۸۸
۳-۴	۲۹	۲۲,۸۳
بیشتر از ۵	۷	۵,۵۱

کل	۱۲۷	۱۰۰

همانطور که جدول فوق نشان می‌دهد ۳۴ نفر (۲۶,۷۷ درصد) بدون فرزند، ۵۷ نفر(۴۴,۸۸ درصد) ۱-۲ فرزند، ۲۹ نفر (۲۲,۸۳ درصد) ۳-۴ فرزند و ۷ نفر (۵,۵۱ درصد) بیشتر از ۵ فرزند داشتند.

جدول۵-شاخصه‌های توصیفی متغیرهای مورد بررسی

متغیر	میانگین	میانه	انحراف معیار	بیشترین مقدار	کمترین مقدار
خلاقیت هیجانی	۱۰۲.۹۹	۱۰۲.۰۰	۸.۳۸	۱۲۰.۰۰	۸۶.۰۰
آمادگی هیجانی	۲۵.۴۲	۲۵.۰۰	۲.۶۸	۳۱.۰۰	۲۰.۰۰
توانایی واکنش نشان دادن	۴۵.۵۳	۴۵.۰۰	۳.۱۵	۵۱.۰۰	۳۴.۰۰
کارایی و اصالت	۳۲.۰۳	۳۲.۰۰	۳.۳۸	۳۸.۰۰	۲۸.۰۰
انعطاف پذیری شناختی	۵۸.۳۵	۶۰.۰۰	۷.۸۹	۷۸.۰۰	۴۴.۰۰
ادراک کنترل‌پذیری	۱۹.۹۹	۱۹.۰۰	۲.۳۵	۲۶.۰۰	۱۵.۰۰
ادراک توجیه رفتار	۱۸.۹۰	۲۰.۰۰	۳.۹۵	۲۶.۰۰	۱۳.۰۰
ادراک گزینه‌های مختلف	۱۹.۴۵	۱۸.۰۰	۲.۹۷	۲۶.۰۰	۱۶.۰۰
تعهد زناشویی	۹۸.۰۹	۹۸.۰۰	۸.۱۰	۱۱۶.۰۰	۸۳.۰۰
تعهد به همسر	۳۱.۲۶	۳۱.۰۰	۳.۴۳	۳۷.۰۰	۲۱.۰۰
تعهد به ازدواج	۳۱.۸۴	۳۲.۰۰	۳.۹۰	۳۸.۰۰	۲۱.۰۰
تعهد ساختاری	۳۴.۹۸	۳۵.۰۰	۲.۸۸	۴۱.۰۰	۳۲.۰۰

چنانچه در جدول بالا مشاهده می‌شود، میانگین خلاقیت هیجانی برابر با۱۰۲,۹۹ می‌باشد. و در زیر مقیاس های خلاقیت هیجانی، زیر مقیاس توانایی واکنش نشان دادن با میانگین۴۵,۵۳ بیشترین مقدار و زیر مقیاس آمادگی هیجانی با میانگین ۲۵,۴۲ کمترین مقدار میانگین می باشد. همچنین میانگین انعطاف پذیری شناختی برابر با ۵۸,۳۵ می‌باشد. و در زیر مقیاس های انعطاف پذیری شناختی، زیر مقیاس ادراک کنترل‌پذیری با میانگین۱۹,۹۹ بیشترین مقدار و زیر مقیاس ادراک توجیه رفتار با میانگین۱۸,۹۰ کمترین مقدار میانگین می‌باشد. در نهایت میانگین تعهد زناشویی برابر با۹۸,۰۹ می‌باشد. و در زیر مقیاس‌های تعهد زناشویی، زیر مقیاس تعهد ساختاری با میانگین ۳۴,۹۸ بیشترین مقدار و زیر مقیاس تعهد به همسر با میانگین۳۱,۲۶ کمترین مقدار میانگین می-باشد.

۶-۲-آمار استنباطی

۶-۲-۱-پیش فرض ها

غربالگری[1] داده‌ها: قبل از تحلیل داده‌ها، بررسی مفروضه‌های زیربنایی ضروری است. در این بخش برخی از مهم‌ترین مفروضه‌های زیربنایی متغیرهایی که در مطالعه حاضر بررسی شده‌اند، بیان می‌شوند.

مقادیر گم شده: نسبت داده‌های گم شده به داده‌های کامل در هر متغیر به صورت مجزا مورد بررسی قرار گرفت که مشخص شد داده‌های گم شده به ازای هر متغیر کمتر از ۵ درصد است. مایر، گامست و گوارینو (۲۰۰۶) پیشنهاد می‌کنند، متغیرهایی که در آنها درصد داده‌های گم شده بیشتر از ۵ باشد، بهتر است از لیست داده‌ها حذف شوند. بررسی مقادیر گم شده از آن جهت اهمیت دارد که در بسیاری از تحلیل‌های آماری چندمتغیری، مقادیر گم شده نتایج را دچار مشکل می‌سازد. به همین دلیل پژوهشگر برای مقابله با مقادیر گم شده از روش «بیشینه انتظار[2]» (EM) استفاده نموده است. الگوریتم EM یک فرایند دو مرحله ای است که برای برآورد مقادیر گم شده از رویکرد بیشینه احتمال استفاده می‌کند. در مرحله E برای برآورد ارزش‌های گم شده، تحلیل رگرسیون مورد استفاده قرار می‌گیرد. در مرحله M به کمک روش بیشینه احتمال و با استفاده از جایگزینی داده‌های گم شده، پارامترها (یعنی همبستگی‌ها) برآورد می‌شوند.

۶-۲-۲-نرمال بودن داده ها

جدول۶-نتایج آزمون گالموگروف اسمیرنف برای بررسی نرمالیته بودن داده ها

متغیر	مقدارZ Kolomogrov-Smirnov	Sig
خلاقیت هیجانی	.۸۵۹	.۲۲۳

1 Screening
2 Expectation Maximization imputation

انعطاف پذیری شناختی	.۹۴۲	.۱۴۲
تعهد زناشویی	.۸۶۸	.۲۳۸

بر اساس نتایج به دست آمده از جدول فوق چون مقدار F در سطح ۰۵/. معنادار نیست، بنابر این داده های مورد بررسی نرمال بوده و استفاده از ازمون های پارامتریک بالامانع می باشد.

بهنجاری چند متغیری: بهنجاری چند متغیری بیانگر آن است که هر نشانگر باید برای هر مقدار از هر نشانگر دیگر دارای توزیع بهنجار باشد. کلاین (۲۰۰۵) خاطر نشان می‌سازد که انحراف از این مفروضه با افزایش یا کاهش مقادیر خی دو همراه می باشد. یکی از ملاک‌های متداول در بررسی مفروضه‌ی بهنجار بودن، محاسبه آماره‌های چولگی و کشیدگی می‌باشد. گارسون (۲۰۰۷) تاکید می‌کند اگر مقادیر چولگی و کشیدگی داده‌ها بین ۲+ و۲- باشد داده‌ها در سطح ۰/۵ از توزیع بهنجار برخوردارند. در این مطالعه، مقادیر چولگی و کشیدگی داده‌ها بین ۲+ و ۲- به دست آمد.

فرضیه اول: بین خلاقیت هیجانی با تعهد زناشویی زنان متاهل رابطه وجود دارد.

جدول۷- ماتریس همبستگی رابطه بین خلاقیت هیجانی با تعهد زناشویی

متغیرها		خلاقیت هیجانی	آمادگی هیجانی	توانایی واکنش نشان دادن	کارایی و اصالت
تعهد زناشویی	R	.۶۷۳	.۵۶۷	۶۵۱	.۶۱۱
	Sig.	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰

نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که مقدار R در سطح (۰/۰۵) معنادار است و این بدین معناست که بین خلاقیت هیجانی با تعهد زناشویی رابطه وجود دارد و این رابطه بصورت مثبت و مستقیم می باشد. بدین معنا که با افزایش خلاقیت هیجانی، تعهد زناشویی افزایش یافته و با کاهش آن، تعهد زناشویی کاهش می یابد

فرضیه دوم : بین انعطاف پذیری شناختی با تعهد زناشویی زنان متاهل رابطه وجود دارد.

جدول۸- ماتریس همبستگی رابطه بین انعطاف پذیری شناختی با تعهد زناشویی

متغیرها		انعطاف پذیری شناختی	ادراک توجیه رفتار	ادراک توجیه رفتار	ادراک گزینه‌های مختلف
تعهد زناشویی	R	.۶۷۳	.۴۲۰	.۵۶۵	.۵۷۱
	Sig.	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰	.۰۰۰

نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که مقدار R در سطح (۰/۰۵) معنادار است و این بدین معناست که بین انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی رابطه وجود دارد و این رابطه بصورت مثبت و مستقیم می باشد. بدین معنا که با افزایش انعطاف‌پذیری شناختی ، تعهد زناشویی افزایش یافته و با کاهش آن، تعهد زناشویی کاهش می یابد.

فرضیه سوم: خلاقیت هیجانی و انعطاف پذیری شناختی در پیش بینی تعهد زناشویی زنان متاهل سهم دارند.

جدول ۹- خلاصه الگوی رگرسیون خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی

متغیر	شاخص	R	R^2	خطای استاندارد برآورد
خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی	مقدار	.۷۲۱	.۵۲۰	۵٫۶۶۱۹۲

به منظور تعیین متغیرهای مؤثر در پیش بینی تعهد زناشویی زنان متاهل بر اساس خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده گردید. همانطور که نتایج جدول فوق نشان می‌دهد R^2=./۵۲ بوده که معنادار می‌باشد لذا می‌توان گفت خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی با هم می‌توانند ۵۲ درصد واریانس تعهد زناشویی زنان متاهل را تبیین نمایند.

جدول۱۰-آزمون تحلیل واریانس

متغیر	آزمون	مجموع مجذورات	درجات آزادی	میانگین مجذورات	F	Sig.
خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی	رگرسیون	۴۳۱۱.۷۵۱	۲	۲۱۵۵.۸۷۶	۶۷.۲۵۱	.۰۰۰
	باقیمانده	۳۹۷۵.۱۱۵	۱۲۴	۳۲.۰۵۷		
	کل	۸۲۸۶.۸۶۶	۱۲۶			

با توجه به داده‌های جدول فوق چون مقدار F در سطح معناداری (۰/۰۵) معنادار است، بنابراین فرض صفر رد و فرض تحقیق با ۹۵٪ اطمینان تایید می‌گردد. به عبارت دیگر خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی می توانند تعهد زناشویی را پیش بینی کنند.

جدول ۱۱-نتایج تحلیل رگرسیون خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی

مدل	بتا	خطای استاندارد	ضریب بتا استاندارد	T	Sig.
مقدار ثابت	۸۳۴.۳۱	۲۲۰.۶		۱۱۸.۵	۰۰۰.
خلاقیت هیجانی	۴۴۹.	۰۷۷.	۴۶۴.	۸۳۲.۵	۰۰۰.

انعطاف پذیری شناختی	۳۴۳.	۰۸۲.	۳۳۳.	۱۸۸.۴	۰۰۰.

با توجه به نتایج جدول می‌توان گفت که خلاقیت هیجانی (ضریب بتا استاندارد= ۴۶/. در سطح معناداری (α=۰/۰۵) بطور مثبت و انعطاف پذیری شناختی(ضریب بتا استاندارد= ۳۳/. در سطح معناداری (α=۰/۰۵) بطور مثبت به ترتیب اهمیت می‌توانند تعهد زناشویی زنان متاهل را پیش بینی کنند.

۷-بحث و نتیجه گیری

نتایج ضریب همبستگی پیرسون در ارتباط بین خلاقیت هیجانی با تعهد زناشویی نشان می‌دهد که متغیر ملاک تعهد زناشویی توسط خلاقیت هیجانی پیش‌بینی می‌شود و همچنین زیرمقیاس های خلاقیت هیجانی(توانایی واکنش نشان دادن ، آمادگی هیجانی و کارایی و اصالت) روی متغیر ملاک تعهد زناشویی معنی‌دار است و در یک رابطه مستقیم متغیر تعهد زناشویی را پیش بینی می‌کنند با توجه به یافته به دست آمده می توان تبیین نمود که خلاقیت هیجانی نشان می‌دهد که فرد به احساسات اهمیت می‌دهد، تمایل به تفکر، درک و احساسات دارد و نسبت به آنها حساس است. وقتی افراد در رابطه عاطفی نادیده گرفته شود و احساساتش دیده نشود به تدریج شروع به سرکوب احساساتش می‌کند و سرکوب احساسات او را مستعد افسردگی و احساس تنهایی می‌کند. احساس تنهایی و نادیده گرفته شدن یکی از ویژگی‌های مهم افراد افسرده است، چه چیزی غم انگیزتر از اینکه فردی در کنار یار و شریک عاطفی‌اش احساس تنهایی کند و نتواند احساساتش را ابراز کند (زراعتکاری، ۱۳۹۸).وقتی فرد در رابطه نادیده گرفته می‌شود، احساساتش دیده نمی‌شود، قضاوت می‌شود، ممکن است در رابطه زناشویی احساس امنیت نکند به خصوص اگر علاوه بر نادیده گرفتن احساساتش تنش‌ها و مشکلاتی نیز با همسر داشته باشد، تحقیر شود، قضاوت شود، کنترل شود، سرزنش شود و .... احساس عدم امنیت خیلی از مواقع خودش را به شکل اضطرب و دلهره در فرد نشان می‌دهد و بدون اینکه دلیلش را بداند اغلب احساس بی قراری می‌کندکه این امر با تعهد زناشویی ارتباط دارد. نوآوری یعنی واکنش احساسی در مقایسه با گذشته فرد و یا انتظارات اجتماعی، بدیع و تازه است. وقتی فردی در رابطه نتواند خودش باشد، احساساتش را بیان کند و وقتی هم ابراز احساسات می‌کند نادیده گرفته می‌شود به تدریج درگیر شک در انتخابش می‌شود و به این فکر می‌کند آیا اگر به گذشته برگردد باز هم همین انتخاب را می‌کند. احساس پشیمانی از گذشته به خصوص زمانی که توجه می‌خواهد و نادیده گرفته می‌شود دوچندان می‌شود و به تدریج تمام ذهن او را درگیر می‌کند و حتی ممکن است نسبت به آن مطمئن شود که انتخاب درستی نکرده است(محبی، ۱۳۹۹). کارایی و اصالت یعنی تغییر در حل مشکلات عاطفی مفید است و در طولانی مدت نه تنها برای فرد بلکه برای جامعه نیز مفید خواهد بود. بلکه با تعهد زناشویی ارتباط دارد. یافته های ضریب همبستگی بین انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی نشان می‌دهد که تغییرات متغیر ملاک تعهد زناشویی توسط انعطاف‌پذیری شناختی پیش‌بینی می‌شود و همچنین زیرمقیاس‌های انعطاف‌پذیری شناختی (ادراک توجیه رفتار،ادراک کنترل‌پذیری و ادراک گزینه‌های مختلف) روی متغیر ملاک تعهد زناشویی معنی‌دار است و یک رابطه مستقیم با متغیر تعهد زناشویی را پیش بینی می‌کنند نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش حسین زاده و همکاران (۱۴۰۰) که با عنوان نقش میانجی انعطاف‌پذیری شناختی در رابطه بین تعهد زناشویی و تمایزیافتگی خود انجام شده بود همسو می‌باشد. بطوریکه در نتایج گزارش شده بود که بین تعهد زناشویی با انعطاف‌پذیری شناختی رابطه معنادار وجود دارد. همچنین نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های عرفانی (۱۴۰۲)، کومار و همکاران (۲۰۲۳)، آدامزو همکاران (۲۰۲۲) و آرکالو همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های عرفانی (۱۴۰۲)، کومار و همکاران (۲۰۲۳) و آرکال و همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد.در تبیین نتایج می توان گفت که مؤلفه انعطاف‌پذیری شناختی، موجب می‌شود که افراد راهبردهای منعطف و مؤثری برای مواجهه با چالش‌های زندگی زناشویی خویش داشته باشند؛ درنتیجه خزانه‌ی رفتاری وسیعی را نیز خواهند داشت که امکان پاسخهای مناسب را فراهم می‌سازد. ازاین رو ممکن است به طور مستقیم و غیرمستقیم با تعهد زناشویی رابطه داشته باشد. که این امر باعث بهبود عملکرد و سازگاری بهتر زوجین شود. نتایج مطالعات مشابه نیز حاکی از آن است که افرادی با تفکر انعطاف‌پذیر از توجیهات جایگزین استفاده می کنند و چارچوب فکری خود را به شکل مثبت بازسازی می کنند.افرادی که انعطاف پذیری روانی بالایی دارند بهتر می توانند هیجانات خود را تنظیم کنند. آن ها هنگامی که با اتفاق های استرس زا در زندگی مواجه می شوند کم تر به توانایی های خود شک می کنند و اضطراب کم تری را تجربه می کنند. آن ها آرامش و خوشحالی بیش تری را تجربه می کنند و بیش تر قدردان زندگی هستند که این امر در نهایت می تواند بر بهبود تعهد زناشویی موثر باشد.یافته های ضریب همبستگی پیرسون بین خلاقیت هیجانی، انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی نشان می-دهد که تغییرات متغیر ملاک تعهد زناشویی توسط متغیرهای پیش‌بین خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی تعیین می‌شود و همچنین در مدل رگرسیون متغیرهای پیش‌بین خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی روی متغیر ملاک تعهد زناشویی معنی-دار است.. در نتیجه خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی در یک رابطه مستقیم متغیر تعهد زناشویی را پیش بینی می‌کنند.

بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که بین خلاقیت هیجانی و انعطاف‌پذیری شناختی با تعهد زناشویی زنان متاهل رابطه‌ی معنی دار وجود دارد. و فرضیه تحقیق مورد تأیید قرار می‌گیرد. نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش‌های عرفانی (۱۴۰۲)، کومار و همکاران (۲۰۲۳)، آدامزو همکاران (۲۰۲۲) و آرکالو همکاران (۲۰۲۱) همسو می‌باشد. در تبین نتایج می توان گفت که خلاقیت هیجانی اغلب موجب پیشرفت‌های واقعی و پایدار در زندگی زوجین می‌گردد. تماس با احساسات خود و دیدن تأثیر رفتار خود بر احساسات دیگران، اغلب برای درک همدلانه زوجین اهمیت دارد و نحوه بیان طیف گستردهای از احساسات به روشهای سازنده در محیطی امن و تقویت‌کننده، همه جوانبی از خلاقیت هستند.خلاقیت یک توانایی شناختی است که افراد را قادر می‌سازد تا ایده‌های اصلی و کاربردی ارائه دهند نقش مهمی در بهبود تعهد زناشویی دارد(عرفانی، ۱۴۰۲). خلاقیت یک ظرفیت سازگار برای حل مسائل زندگی مشترک(قاسمی، ۱۳۹۷) و حالتی ذهنی است که به تمام کارهای هوشمندانه انسان وحدت می‌بخشد(کرمی، ۱۳۹۴). همچنین خلاقیت هیجانی میتواند منجر به انعطاف‌پذیری پاسخ در موقعیت‌های استرسزا شود و به تبدیل یک احساس آشنا و کلیشه‌ای به احساسات دیگر کمک کند و می‌تواند به افراد کمک کند تا با شرایط نامساعد زندگی مشترک کنار بیایند که این می‌تواند به بهبود تعهد زناشویی منجر شود(عرفانی، ۱۴۰۲). از این رو طبق یافته های این پژوهش می‌توان گفت که خلاقیت هیجانی با تعهد زناشویی رابطه معناداری دارد.

در توصیف نتایج همچنین می‌توان گفت که انعطاف‌پذیری شناختی ساختاری چندبعدی دارد که به فرد اجازه می‌دهند تا با وقایع استرس‌زا و آسیب‌زای زندگی شخصی به ویژه در زندگی با همسر، سازگاری مطلوبی ایجاد نمایند و به طور موفقیت آمیزی با استرس و حوادث آسیب زا در روابط زناشویی مقابله کنند. که این امر می تواند با تعهد زناشویی ارتباط داشته باشد. وقتی فرد انعطاف‌پذیری شناختی نداشته باشد به طور غیرفعال با شرایط محیط مواجه می‌شود. با انعطاف‌پذیری شناختی می‌توان تغییرات اساسی در بازسازی فکری ایجاد کرد که زمینه ارتباط بین انعطاف پذیری شناختی و تعهد زناشویی را تبیین می کند(دو و همکاران، ۲۰۱۶)). فیلیپس (۲۰۱۱) نیز نشان داد افرادی که توانایی تفکر انعطاف‌پذیر دارند، از توجیهات جایگزین استفاده می کنند، به صورت مثبت چارچوب فکری خود را بازسازی می کنند و موقعیت‌های چالش برانگیز یا رویدادهای استرس‌زا را می‌پذیرند و نسبت به افرادی که انعطاف پذیر نیستند، از نظر روان شناختی تاب آوری بیشتری نشان می‌دهند که آنهم باعث می‌شود زوجین با درک متقابل از خواسته‌های یکدیگر و همچنین نشان دادن نوعی نرمش و انعطاف‌پذیری در رفتار خود، زندگی با ثبات و موفقی را تجربه کنند. جانکو و همکاران (۲۰۱۳) نیز در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که انعطاف‌پذیری شناختی کم‌تر، بر توانایی استفاده از بازسازی شناختی که یک راه کاهش پریشانی عاطفی است، تأثیرات منفی می‌گذارد. و انعطاف‌پذیری شناختی بیش‌تر به افراد اجازه می‌دهد بر روش‌های جایگزین تغییرات شناختی تمرکز بیش‌تری داشته باشند. در پژوهش دیگری محققین به این نتایج دست یافتند که تجربه هیجانات مثبت، افراد را بر می‌انگیزاند تا با محیط پیرامون خود درگیر شوند و خلق‌های شاد در مقایسه با خلق های منفی و یا حتی خنثی، از انعطاف‌پذیری بیشتری برخوردار باشند(وانگ، چن و یو[1]، ۲۰۱۷). در نهایت می‌توان گفت که زوج‌ها دارای خلاقیت هیجانی پس از بررسی موقعیت‌ها و موانع، چهارچوب ذهنی خود را مجدد سازماندهی کرده و تهدیدات زندگی مشترک را به فرصت‌های چالش برانگیزی تبدیل می‌کنند و با موفقیت آنها را سپری می‌کنند. بنابراین انعطاف‌پذیری شناختی، یکی از راهبردهای افزایش خلاقیت هیجانی در میان افراد متاهل است. که این امر با تعهد زناشویی ارتباط دارد. نظریه پردازان بر این باورند که تعهدزناشویی باعث ایجاد یک ارتباط متقابل شده و موجب ثبات زناشویی می گردد. آنان معتقدند که افراد با تعهدزناشویی بالا، انعطاف پذیری بیشتری نیز دارند.

منابع

- احمدی نسب، هانیه. (۱۴۰۰). نقش خلاقیت هیجانی در کیفیت تدریس مجازی معلمان دوره دوم ابتدایی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور مرکز گناباد.
- احمدی، سیدضیاءالدین. (۱۳۹۸). پیش‌بینی تعهد زناشویی براساس سازگاری اجتماعی و تمایز یافتگی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد مرودشت.
- آقایی، آلاله؛ موسوی، سیده مریم. رابطه سبک‌های دلبستگی با تمایزیافتگی خود، انعطاف‌پذیری شناختی و صمیمیت زناشویی در دانشجویان. رویش روان شناسی ۱۳۹۹; ۹ (۲) :۱۱۶-۱۰۹.
- ثابت، مهرداد. (۱۳۹۴). هنجاریابی آزمون خلاقیت هیجانی آوریل. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی،۵(۲): ۷۷ – ۹۵.
- خرم آبادی، راضیه. (۱۳۹۷). بررسی پیش بینی کننده های روابط فرازناشویی با رویکرد آمیخته: نقش کنش های اجرایی با میانجی گری خودکنترلی و تعهد زناشویی. رساله ی دکتری دانشگاه فردوسی مشهد.
- زراعتکاری، فاطمه. (۱۳۹۸). مقایسه خلاقیت هیجانی، تمایز خود و حس انسجام در زنان قربانی خشونت خانگی و عادی. پایان–نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد اردبیل.

1 Wang, Chen& Yue

- سعیدی فرد، طاهره. (۱۳۹۸). نقش واسطه ای انعطاف پذیری روان شناختی در رابطه تنظیم شناختی هیجان، ادراک بیماری و راهبرد های مقابله مذهبی با پریشانی روان شناختی مادران داری فرزند مبتلا به سرطان: یک مدل معادلات ساختاری. رساله ی دکتری دانشگاه خوارزمی.
- سلمانی، رقیه. (۱۴۰۰). بررسی رابطه انعطاف‌پذیری روانشناختی و الگوهای ارتباطی بر بهزیستی روانشناختی زنان در همه گیری کرونا. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا.
- صادق پور کلویر، فاطمه. (۱۴۰۰). بررسی کارکرد درونی خانواده موفق از لحاظ کیفیت زناشویی،تعهد زناشویی و راهبردهای حفظ رابطه. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهرا.
- صداقت‌خواه، عاطفه؛ بهزادی‌پور،ساره. (۱۳۹۶). پیش بینی کیفیت روابط زناشویی بر اساس باورهای ارتباطی، ذهن آگاهی و انعطاف پذیری روان شناختی. زن و جامعه، ۸(۲): ۵۷-۷۶.
- عرفانی، محمد. (۱۴۰۲). نقش انعطاف‌پذیری روان‌شناختی در تعهد زناشویی با میانجی گری خلاقیت هیجانی در پرستاران. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد واحد مرودشت.
- علیزاده فرد، سوسن؛ رزاقی، مریم. (۱۴۰۰). بررسی مدل ساختاری رابطه رضایت زناشویی با بنیان‌های شناختی-اخلاقی و تعهد زناشویی. فرهنگ مشاوره و روان درمانی. ۱۲(۴۷): ۲۵۹-۲۸۲.
- غلام محمدی، هادی. (۱۳۹۸). اثربخشی بخشش درمانی رابرت انرایت و بخشش درمانی مبتنی بر آموزه های اسلامی بر تعهد و کیفیت زناشویی زنان آسیب دیده از پیمان شکنی زناشویی شهر اهواز. رساله ی دکتری دانشگاه شهید چمران.
- غیاث آبادی فراهانی ، الهام، جعفری هرندی ، رضا ،(۱۳۹۹) ،پیش بینی انعطاف پذیری شناختی براساس سازگاری اجتماعی و مسیولیت پذیری دانشجویان دختر ،پژوهش های روانشناسی اجتماعی۱۵۰(۱۳۵):۱۰-۴۰
- فرهنگ، سینا. (۱۳۹۶). مدل یابی رابطه بین رضایت زناشویی، تعهد زناشویی و فاصله بین نگرش به عشق و نگرش به عشق مبتنی بر رابطه زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.
- قاسمی، علی. (۱۳۹۷). تبیین رویکرد معلمان به تدریس بر اساس هیجانات معلمان و خلاقیت هیجانی آنان با نقش میانجی گری خوش بینی تحصیلی و خودکارآمدی معلمان. رساله ی دکتری دانشگاه خوارزمی.
- قاسمی، کبری. (۱۳۹۶). نقش طرحواره‌های ناسازگار اولیه (محرومیت هیجانی، رهاشدگی / طرد، بی‌اعتمادی/ بدرفتاری) درتعهد زناشویی: با واسطه نگرش به نقش‌های جنسیتی وسبک‌های مقابله با طرحواره‌ها. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه زنجان.
- قدسی، مسعود. (۱۳۹۴). سنجش و تبیین میزان تاثیرات هوش هیجانی بر عوامل اجتماعی-روانی بهره‌وری نیروی انسانی با تاکید بر نقش میانجی خلاقیت هیجانی. رساله ی دکتری دانشگاه لرستان.
- کرمی، میثم. (۱۳۹۴). بررسی رابطه هوش هیجانی و خلاقیت با نقش واسطه‌ای سرمایه اجتماعی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه یاسوج.
- کریمی، محمد. (۱۳۹۵). ارزیابی مدل رابطه بین خانواده اصلی و رضایت زناشویی با میانجی‌گری‌های تعهد زناشویی و همدلی زناشویی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه چمران.
- کریمیان، نادر. (۱۳۹۶). . بررسی و مقایسه اثربخشی زوج‌درمانی رفتاری التقاطی(IBCT) و درمان تصمیم‌گیری مجدد بر تعدیل طرحواره‌های ناسازگار اولیه، تعهد زناشویی و آشفتگی زناشویی زوجین متعارض سنندج. رساله‌ی دکتری دانشگاه هرمزگان.
- محبی، فرشته. (۱۳۹۹). بررسی نقش مهار هیجانی و خلاقیت هیجانی در ارتباطات زناشویی زنان ۲۰ تا ۳۰ ساله شهرستان کاشمر. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه پیام نور مرکز گناباد.
- محمدی، الهام. (۱۳۹۴). اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر رضایت زناشویی، انعطاف‌پذیری روانشناختی و کیفیت زندگی زنان افسرده دارای تعارضات زناشویی. رساله دکتری دانشگاه آزاد واحد تهران مرکز.
- محمودپور، عبدالباسط؛ فرحبخش، کیومرث؛ حسینی، به رزان؛ بلوچ زاده، الهام. (۱۳۹۷). پیش بینی تعهد زناشویی زنان بر اساس شیوه های دلبستگی، خود شفقتی و تحمل پریشانی. مشاوره و روان درمانی خانواده،۱: ۸۴-۶۵.
- محمودی، زهرا. (۱۳۹۸). بررسی نقش تعدیل کننده تعهد زناشویی در رابطه بین ادراک فداکاری خود و رضایت زناشویی در افراد متاهل شهر اهواز. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه چمران اهواز.
- معنوی پور، داود. (۱۳۸۹). تعیین نقش خلاقیت شناختی و خلاقیت هیجانی در تبیین مهارت های فراشناختی. تحقیقات روانشناختی. ۸ : ۶۳-۷۲.
- نازی نژاد،کوثر،رحمتی،عباس،(۱۴۰۱)،مدل یابی معادلات ساختاری تاثیر انعطاف پذیری روانشناختی بر گرایش به روابط فرازناشویی، با نقش میانجی گر هویت(من)در زوجین،پژوهش های روان شناسی اجتماعی ۱۰(۴۰)،۱۳۵-۱۵۰
- نوروزی، نسرین؛ ترکاشوند، رویا؛ ترکان، بهناز. (۱۳۹۸). بررسی رابطه انعطاف پذیری روانشناختی و رضایت زناشویی با توجه به متغیر تعدیل کننده نوع ناباروری در زنان نابارور شهر زنجان. همایش ملی ارتقا سلامت فرد،خانواده و جامعه،اصفهان،https://civilica.com/doc/977750
- هادی، سعیده. (۱۳۹۵). تدوین مدل ساختاری تعهد زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی با میانجی‌گری طرحواره‌های ناسازگار اولیه و خود کنترلی در میان افراد مرتکب خیانت زناشویی. رساله‌ی دکتری دانشگاه علامه طباطبایی.